

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 338.436 (4-6 ЄС)

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/11>

АНАЛІЗ ЗАКОНОПРОЄКТНОЇ БАЗИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ

ANALYSIS OF THE DRAFT LAW ON INCREASING THE FINANCIAL SECURITY OF POLICE OFFICERS: DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE OF LEGISLATIVE INITIATIVES

**Безпалько С.В., к.ю.н., полковник поліції,
начальник**

Головне управління Національної поліції в Івано-Франківській області

**Шатрава С.О., д.ю.н., професор, підполковник поліції,
завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування**
Харківський національний університет внутрішніх справ

**Тимчишин А.М., к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін**
Івано-Франківська філія Університету «Україна»

**Кріцак І.В., к.ю.н., підполковник поліції,
старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем досудового розслідування**
Харківський національний університет внутрішніх справ

У статті на основі міждисциплінарного методу наукових досліджень, вітчизняного та міжнародного досвіду теоретичних напрацювань та законодавчих ініціатив здійснена спроба узагальнення наукового та нормативно-правового матеріалу щодо грошового забезпечення поліцейських у сфері поліцейської, трудового права. Суттєвим недоліком у цьому аспекті стало те, що вітчизняними науковцями практично не досліджувався зарубіжний досвід встановлення грошових надбавок поліцейським, інших гарантій та заохочень. Пропонується запозичити висвітлений у статті досвід таких країн, як Казахстан, Німеччина, Японія, США, наголошується на необхідності детального аналізу та відшукування інших позитивних зарубіжних практик заохочення поліцейських, що є гідним стимулом їх службової діяльності. В якості авторських пропозицій пропонуються духовно-ціннісні аспекти гуманізації поліцейського та трудового законодавства шляхом запровадження та запозичення кращих світових практик.

Запропоновано зміни до понятійно-категоріального апарату, особливо що стосується членів сімей поліцейських (у разі загибелі поліцейського під час виконання службових обов'язків держава бере на себе зобов'язання довічного щомісячного грошового утримання сім'ї поліцейського); виявлено сучасні кримінологічні фактори назрілої ситуації всередині поліцейських колективів в умовах глобальних викликів, нестабільності соціально-економічних процесів та загроз національній безпеці України; пропонується вирівнювання заробітної плати на загальнодержавному рівні у межах «розумності» державної політики щодо встановлення грошових виплат, недопущення злочинних схем у системі МВС.

Посадовий оклад курсанта пропонується встановити не нижче розміру двох прожиткових мінімумів доходів громадян. Відмічені позитивні тенденції збільшення заробітної плати завдяки відрахуванням з виявленої незаконної діяльності, різного роду порушень фізичних та юридичних осіб, що мотивує поліцейських до більш дієвої праці. Задля всебічного і комплексного вироблення позитивних рішень у цьому напрямі, зважаючи на актуалізацію означеної проблематики, відстоюється необхідність розроблення та якомога скорішого прийняття нового нормативно-правового акта щодо грошового забезпечення поліцейських з детальним вивченням міжнародних законодавчих положень та ініціатив. Сформульовані засадничі принципи підготовки такого акта щодо встановлення грошового забезпечення поліцейських та членів їх сімей.

Ключові слова: грошове забезпечення поліцейських, соціальний і правовий захист, подолання корупції, протестний рух, кримінологічні фактори, розумна грошова політика, вітчизняний досвід законодавчих ініціатив, посилення гарантій соціального захисту, посадовий оклад курсанта, гуманізація трудового (поліцейського) законодавства, мотивація до праці, нормативно-правовий акт, досвід Республіки Казахстан, Німеччини, Японії, США, унормування грошової політики, законодавча платформа для обговорення нормативно-правової бази законопроектів.

In the article, on the basis of the interdisciplinary method of scientific research, domestic and international experience of theoretical developments and legislative initiatives, an attempt to generalize scientific and normative-legal material in relation to remuneration of police officers in the field of policing and labour law is made. A significant shortcoming in this aspect was the fact that domestic scholars have not studied the foreign experience of setting cash allowances for police officers, other guarantees and encouragements. It is suggested to adopt the experience of such countries lighted up in the article, as Kazakhstan, Germany, Japan, USA, and it is also emphasized on the necessity of the detailed analysis and search for other positive foreign practices of encouraging police officers, which is a worthy stimulus for their official activity. As authorial suggestions the spiritually-valued aspects of humanizing of police officer and labour legislation as well are offered through the introduction and adoption of world best practices.

Changes to the conceptual and categorical apparatus are suggested, especially in concern for the members of police officers' families (in case of death of a police officer while on duty the state undertakes to maintain the police officer's family for a lifetime on a monthly basis); modern criminological factors of coming to a head situation within police teams in the context of global challenges, instability of social

and economic processes and threats to the national security of Ukraine are revealed; it is proposed to equalize wages at the national level within the "reasonableness" of state policy on the establishment of monetary payments, prevention of criminal schemes in the system of the Ministry of Internal Affairs.

It is proposed to set the cadet's salary not lower than the amount of two subsistence minimums. The positive trends of increasing wages due to deductions from detected illegal activities and various violations of individuals and legal entities were admitted, which motivates police officers to work more effectively. In order to make comprehensive and complex positive decisions in this direction, taking into account the actualization of these issues, we stand for the necessity to develop and adopt as soon as possible a new legal act on remuneration of police officers along with a detailed study of international legislation and initiatives. The basic principles of preparation of such an act concerning establishment of remuneration of police officers and members of their families have been formulated within.

Key words: remuneration of police officers, social and legal protection, overcoming corruption, protest movement, criminological factors, reasonable monetary policy, domestic experience of legislative initiatives, strengthening of social protection guarantees, cadet's salary, humanization of labour (police) legislation, motivation to work, normative-legal act, experience of the Republic of Kazakhstan, Germany, Japan, the USA, standardization of monetary policy, legislative platform for discussion of normative-legal base of bills.

*Будь-яка робота повинна мати достойну грошову винагороду
(з духовних переконань навіть більшу, аніж передбачена домовленістю),
щоб засвідчити повагу та вдячність людині.*

Актуальність розроблення та постановка проблеми. Комітет з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України тісно співпрацює із ЗВО системи МВС шляхом надання запитів науково-дослідним лабораторіям, кафедрам щодо ґрунтовного аналізу найрізноманітніших законопроектів. Одним із таких є необхідність аналізу чотирьох законопроектів (№№ 6506 [1], 6506-1 [2], 6506-2 [3], 6506-3 [4]) стосовно грошового забезпечення поліцейських, які суттєво різняться за своєю структурою та обґрунтуванням необхідності прийняття. Безперечно, у кожного автора є власне бачення шляхів вирішення означеної проблеми, тому в даному випадку висвітлені наукові думки окремих вчених, які є альтернативою і доповненням всьому сказаному задія всебічного і комплексного вироблення позитивних рішень, зважаючи на актуалізацію означеної проблематики та необхідність якомога скорішого вирішення поставлених завдань.

Перш за все, слід констатувати, що питання складових оплати праці, точніше вдосконалення системи грошового забезпечення поліцейських та членів їх сімей, інших категорій осіб, що тягне за собою осучаснення та підвищення розмірів пенсій, впродовж останніх років (2019–2022 рр.) неодноразово ініціювалося законотворцями. У кожному із них є свої позитивні сторони та недоліки, містяться дублювання та положення, які перекликаються.

Щодо актуалізації розробленої проблеми слід наголосити, що кінець 2021 та початок 2022 років ознаменувалися тим, що абсолютна більшість працівників поліції не отримали заробітної плати у повному обсязі. Точніше, не було виплачено «тринадцятої» зарплати, виплат у зв'язку із працею в умовах Covid-19, соціально-побутових виплат у повному обсязі. Виступ експоліцейського Дмитра Ринкового стосовно вказаного факту теж сприяв винесенню цього питання на громадське обговорення. За лічені дні створена група у Telegram-каналі під назвою «Спілка працівників Національної поліції», яка на сьогодні нараховує майже 62 тисячі поліцейських. Наступна хвиля стурбованості продовжилася військовослужбовцями, з причин, коли гарматчик отримує 10 тисяч гривень заробітної платні тощо.

Незадовільне матеріальне забезпечення, захмарне навантаження, викликане значним некомплексом та низькою штатною чисельністю працівників, призвело до виникнення в поліцейських колективах протестного руху, який шириться державою. Дані питання жваво обговорюються у соціальних мережах, отримують значний суспільний резонанс.

Чи не вперше в історії незалежності України громадськість зайняла сторону поліцейських, адже саме довіра громадян, а не показники статистичної звітності є превалюючим фактором в оцінці ефективності діяльності поліції та якості надання нею правоохоронних поліцейських послуг. Головним є «служити і захищати», а не «карати і кришувати». Так, відповідно до ч. 3. статті 11 ЗУ «Про Національну поліцію», «рівень довіри населення до полі-

ції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції» [5, с. 106].

Враховуючи високий рівень відповідальності, психологічні та фізичні навантаження, ненормований робочий день, а також постійні ризики для життя та здоров'я, в тому числі від діяльності злочинного середовища чи інших об'єктивних обставин, праця поліцейського має бути оцінена та, відповідно, оплачена належним чином. Якщо в державному бюджеті України є кошти на належне фінансове забезпечення органів прокуратури, НАБУ, ДБР, САП та інших правоохоронних підрозділів, де заробітна плата відповідає європейським стандартам, тоді й фінансове забезпечення працівників Національної поліції не може ігноруватися. Так, якщо в умовах військового (надзвичайного) стану на перше місце виходить забезпечення національної безпеки та оборони держави, то в нормальних умовах життєдіяльності суспільства основним є забезпечення публічного порядку та безпеки суспільства. Слід пам'ятати, що лівова частка правоохоронної роботи в державі лежить саме на поліцейських, а звідси й рівень грошового забезпечення має бути належним. Від їхньої роботи загалом залежатиме соціальна стабільність у державі, подолання корупції, руйнування злочинних схем і механізмів тощо.

Грошове забезпечення значною мірою складається зі щомісячних премій, розмір яких може змінюватися за рішенням керівників регіонального рівня, що призводить до зловживань та негативно позначається на психологічному кліматі колективів. Існуюча диспропорція між грошовим забезпеченням поліцейських та інших представників правоохоронних органів призводить до послідовної руйнації та втрати мотивації служити у поліцейських колективах. Держава не може допустити відтік професійних кадрів з Національної поліції через низький рівень оплати праці. Це є прямою загрозою її національній безпеці.

Як зазначає Денис Монастирський, «питання забезпечення поліцейських, на жаль, залишається недосконалим, і на сьогодні середня зарплата поліцейського становить приблизно 12 тис. грн. Я думаю, що середня зарплата хоча б у 15 тис. грн могла б бути тим стартом, з якого людина розпочне свою службу в поліції, особливо враховуючи ті виклики, які переживає галузь». За його словами, питання належного матеріального забезпечення і визначає недобір особового складу Нацполіції, який на сьогодні становить від 20 до 30% [6, с. 106].

Основна мета статті – розглянути проблеми правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: подолання протестного руху в поліцейських колективах; збалансування та досягнення високих показників європейських та світових стандартів оплати праці поліцейського шляхом вирівнювання соціальної та грошової політики держави; виявлення сучасних кримінологічних факторів назрілої поточної ситуації всередині поліцейських колек-

тивів в умовах глобальних викликів та загроз світового масштабу; запозичення зарубіжного досвіду таких країн, як Казахстан, Німеччина, Японія, США у напрямку встановлення грошових надбавок, гарантій та заохочень поліцейських; виявлення духовно-ціннісних аспектів гуманізації поліцейського та трудового законодавства у напрямку запровадження кращих світових практик; недопущення злочинних схем «Коболева-Кравцова-Недашковського» зі щорічним заробітком від 7 до 47 млн грн у системі МВС; необхідність розроблення та якомога скорішого прийняття нового нормативно-правового акта щодо грошового забезпечення поліцейських з детальним вивченням міжнародних законодавчих положень та ініціатив.

Вчені, які займалися розробленням означеної проблематики. На особливу увагу в аспекті розгляду заявленої проблематики заслуговують наукові статті: С. М. Бортника «Проблеми правового регулювання грошового забезпечення поліцейських» (2018) [7], М. А. Самбор «Додаткова доплата до грошового забезпечення як соціальна гарантія прав поліцейських під час карантину в Україні» (2020) [8] та «Додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських під час карантину: адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб щодо ухвалення рішення про її виплату» (2021) [9], І. В. Сахно «Грошове забезпечення курсантів вищих військових навчальних закладів» (2021) [10], Т. А. Масалова «Щодо гарантій захисту права поліцейського на грошове забезпечення» (2021) [11] та «До питання основних засадничих ідей грошового забезпечення поліцейських» (2021) [12], В. К. Старостенко, О. О. Макаров «Грошове задоволення в рамках соціально-економічного забезпечення співробітників органів внутрішніх справ» (2008) [13], Р. М. Морозов, Ю. А. Єремєєв «Досвід зарубіжних країн щодо надання соціальних гарантій співробітникам правоохоронних органів» (2015) [14]. Серед недоліків опрацьованих наукових статей є відсутність аналізу зарубіжного досвіду у напрямку встановлення соціальних надбавок поліцейським. Звідси існує брак нормативних положень щодо вироблення нового нормативно-правового акта у сфері грошового забезпечення поліцейського та членів їх сімей.

Зарубіжний досвід встановлення соціальних надбавок працівникам поліції. При розгляді питання про запозичення зарубіжних соціальних гарантій слід враховувати, що з введенням кожної з гарантій держава зіштовхується з певними труднощами. Йдеться про неможливість бюджету покрити всі витрати на виплату та забезпечення даних гарантій, тому доцільно їх трансформувати так, щоб для держави це було мінімально затратним, наприклад, зробивши ставку на розвиток та зміцнення профспілкових та інших трудових колективних організацій серед співробітників поліції, як це відбувається в США (половинчастий принцип оплати у плані медичного забезпечення); або, розглянувши докладніше інші гарантії, вибравши ті, які справді потрібні співробітникам поліції в їхній повсякденній діяльності, а також членам їхніх сімей та пенсіонерам, наприклад, через проведення соціального опитування тощо [14, с. 60].

Так, істотною відмінністю грошового забезпечення співробітників поліції Республіки Казахстан виступають розмір і кількість премій на рік, які законодавцем не обмежені. У плані житлового забезпечення працівникам поліції Казахстану, тим, хто потребує житла, для постійного проживання надається службове житлове приміщення, яке при досягненні стажу служби понад 10 календарних років, за бажанням зазначених працівників, викуповується ними в особисту власність за залишковою вартістю. Також законодавчо встановлено, що не підлягають виселенню зі службових жилих приміщень без надання іншого житлового приміщення працівники та пенсіонери ОВС [15, с. 106].

У Німеччині діє спеціальна «місцева» надбавка, розмір якої залежить від сімейного стану працівника. У полі-

цейських, які перебувають у шлюбі, та у працівників, які мають дітей, розмір зазначеної надбавки вищий, ніж у неодружених і бездітних працівників. Необхідно також зазначити, що ця надбавка встановлюється не в процентній величині, а в абсолютних грошових розмірах [16].

Показовим елементом системи соціального забезпечення працівників поліції в Японії є можливість працювати в поліції після досягнення максимального терміну служби, без обмеження, здійвівши таким чином принцип «довічного найму» співробітника, який активно практикується в японській поліцейській системі. У цьому випадку працівника також стимулюють шляхом виплати спеціальної надбавки до грошового забезпечення [16].

У США перевіреним на практиці, ефективним способом захисту та відстоювання законних інтересів співробітників ОВС є профспілкові організації. Членство у профспілці носить виключно добровільний характер, проте воно накладає певні обов'язки на учасників профспілки – регулярне внесення грошових коштів, внесків на рахунок організації, які мають цільовий характер. Наприклад, профспілки доплачують певні кошти до пенсійного фонду, наймають адвокатів у разі виникнення будь-яких проблем і вирішують багато інших питань, наприклад, покривають частину витрат працівника на медичні послуги [17, с. 106].

Розвинені профспілкові організації надають співробітнику додаткову можливість розв'язати питання пенсійних виплат та створювати додаткову гарантію їх отримання з метою реалізації інших соціальних гарантій, наприклад, медичного забезпечення. Чим більше можливостей, тим більший шанс реалізувати гарантії. У плані медичного забезпечення позитивним моментом щодо співробітників поліції США є розробка програм заохочення здорового способу життя. Така програма знаходить успішне практичне застосування. Так, у штаті Арканзас службовці можуть отримати грошову премію або знижки при оформленні медичної страховки [18, с. 106].

Отже, слід звернути увагу на гарантію щодо необмеженого розміру і кількості премій на рік та житлового забезпечення у Казахстані. Згадувана надбавка у Німеччині, безперечно, сприяє стимуляції народжуваності населення та зміцненню добробуту сім'ї працівників поліції. Запозичення досвіду Японії дозволить працівникам поліції реалізувати свій професіоналізм та трудовий потенціал, а відповідні виплати будуть непоганим стимулом їхньої підтримки. Розроблення ж аналогічних програм, як це відбувається у США, сприятимуть оздоровленню співробітників поліції та прищепленню їм здорового способу життя, що, безсумнівно, призведе до підвищення у поліцейських професіоналізму та загалом підніме рівень здоров'я населення країни. Вказані гарантії є гідним стимулом службової діяльності, мотивом до прояву професіоналізму співробітниками поліції. Дані гарантії є цілком справедливими відносно співробітників та пенсіонерів ОВС, що неодмінно повинно бути результатом їхнього запозичення [14, с. 58–60]. Безперечно, це далеко не вичерпний перелік встановлення надбавок поліцейським. Однак даний масив є свідченням того, як важливо вивчати досвід іноземних країн у напрямку соціального забезпечення поліцейських.

Висвітлення найбільш важливих наукових положень з досліджуваної проблеми. Сьогодні динаміка реального зростання грошового забезпечення працівників поліції незначна. При сформованій неефективній системі соціально-економічних заходів працівники поліції часто змушені виживати, використовувати незаконні джерела прибутків. Розгул корупції у суспільстві знайшов своє відображення й у підрозділах поліції. Неформальні підробітки поліцейських як охоронців (таксистів – авт.) – це лише невелика верхівка айсберга бізнес-послуг, що надаються представниками поліції. Корупція та дефекти трудової діяльності в лавах поліції сприяють зростанню зло-

чинності в суспільстві, а отже, створюють реальну загрозу безпеці населення. Цьому належить протидіяти в рамках розвитку механізму деєкономізації корупції [13, с. 56].

Досить слушно в аспекті відстоювання гарантій поліцейського та їх класифікації констатує Т. А. Масалова, що на сьогоднішній день гарантії захисту права поліцейського на грошове забезпечення є спеціальним виявом гарантій захисту права працівника на винагороду. Ця позиція дозволяє дійти таких висновків: 1) по-перше, поширення на поліцейського трудо-правових та інших гарантій захисту трудових прав працівників сприяє розширенню комплексу людиноцентристських засад, що наявні в трудовому праві, на розглядувану сферу. Вказане не дозволяє державі надавати поліцейських трудовій експлуатації, що принижує їх людську гідність, а також зобов'язує належним чином забезпечувати та захищати право цих службовців на гідну винагороду за їх роботу; 2) по-друге, оскільки реальне існування гарантій прав і свобод людини і громадянина в Україні ще досить далеко від належного, не є достатньою мірою досконаліми й гарантії захисту права поліцейського на грошове забезпечення. Між тим, слід мати на увазі, що важливість роботи поліцейських, а також забезпечення високого рівня їхньої соціальної безпеки обумовило створення та функціонування правового механізму захисту права поліцейських на гідну винагороду, метою якого є створення та підтримання на належному рівні оптимальних інституційно-організаційних та інших умов, за яких поліцейський може підтвердити та захистити право на грошове забезпечення всіма доступними для нього засобами, що не ставлять під загрозу стан національної безпеки держави [11, с. 121].

Системно підходячи до розуміння цілей, які стоять перед грошовим забезпеченням поліцейських, та мети заробітної плати, можна зробити висновок про те, що і грошове забезпечення, і заробітна плата є відповідними винагородами для суб'єктів за виконання ними відповідної роботи. Отже, грошове забезпечення поліцейських є тим їхнім правом, що забезпечує гідні умови життя для поліцейського та членів його сім'ї внаслідок надання поліцейських послуг населенню у вигляді реалізації правоохоронної функції держави [9, с. 89].

У традиційному розумінні діяльності визначальними поняттями змісту прав людини є умови і засоби, необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку. Обсяг прав людини – це їх сутнісна властивість, виражена кількісними показниками можливостей людини, які відображено відповідними правами, що не є однорідними і загальними. Загальною визначеною є правило, згідно з яким сутність змісту основного права в жодному разі не може бути порушена [19].

Надзвичайно влучно стосовно «ковідних» виплат висловився М. А. Самбор, що у сфері прав і свобод людини, незалежно від обраної нею професії, не існує незначних та несерйозних прав і свобод. Україна як правова, соціальна держава у нормативно-правових актах відображає (фіксує) існування та можливість використання і здійснення трудових та соціальних прав представників окремих професій, які продовжують виконувати свої повноваження з надання послуг населенню в умовах, що містять негативні чинники, які загрожують життю та здоров'ю людини. Разом із цим адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб завжди має втілювати насамперед принципи верховенства права, дотримання прав і свобод людини, а не переслідувати реалізацію економічних приватних інтересів, серед іншого, інтересів суб'єктів владних повноважень щодо створення умов обмеження таких гарантій, соціальних і трудових прав поліцейських чи представників інших професій. Обмеження у застосуванні додаткових доплат до грошового забезпечення поліцейських на час карантину мають здійснюватися відкрито і виключно демократичним шляхом, як того вимагають

конституційні норми прямої дії, через ухвалення законних рішень, які не викликають сумнівів у громадян, зокрема у представників конкретної професії – поліцейських. А тим часом адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб під час ухвалення рішень про здійснення доплат до грошового забезпечення поліцейських на час пандемії коронавірусу щодо необхідності наявності письмових підтверджень виконання повноважень та реалізації завдань поліції суперечить законодавчим приписам щодо існування усних наказів, а отже, прямо суперечить законодавчим нормам. Указаний адміністративний розсуд щодо здійснення додаткових доплат до грошового забезпечення поліцейських виключно у разі виконання повноважень із забезпечення правопорядку, життєзабезпечення населення та надання послуг не відображає правової культури і знання змісту цих понять, що негативно відбивається на практиці правозастосування, утвердженні верховенства права, дотриманні прав і свобод людини, законності в суспільстві та серед представників окремих її груп, а також професій. Важливою є конституційність підзаконних норм незалежно від ієрархії останніх у системі нормативно-правових актів, яку не можна підмінити адміністративним розсудом уповноважених посадових осіб на призначення та виплату доплати до грошового забезпечення поліцейських на час карантину, що є відповідним правом та гарантією захисту поліцейських від дії негативних факторів – коронавірусної інфекції. Така властивість досліджуваних нормативно-правових актів бере початок у природно-правовій основі правової держави, джерелах влади держави та є спрямованою на дотримання прав і свобод людини, створення необхідних та достатніх гарантій захисту цих прав і свобод, зокрема й залежно від належності людини до певної професії, виконання якої зумовлює існування небезпеки для життя і здоров'я людини та членів її родини. Також зазначимо, що додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських на час дії карантину є гарантією прав і свобод поліцейських, спрямованою на їх захист від дії негативних факторів та загроз їхнім життю і здоров'ю в умовах карантину, спричиненого коронавірусною інфекцією. Повноваження кожного без винятку поліцейського спрямовано на надання поліцейських послуг, покликаних забезпечувати публічний порядок і безпеку, протидію злочинності, охорону прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, що забезпечує можливість підтримання правопорядку, забезпечення життєзабезпечення населення, а тому поліцейські мають гарантоване Конституцією та законами України, а також нормами підзаконних нормативно-правових актів право на додаткову доплату до грошового забезпечення на час дії карантину, і жоден адміністративний розсуд окремих посадових осіб не може позбавляти представників вказаної професії (поліцейських) надання державою гарантій виконання їх повноважень в умовах наявності ризиків та загроз життю і здоров'ю, а також гарантій захисту життя і здоров'я членів їхніх сімей [9, с. 94–95].

С. М. Бортник наголошує, що в якості важливої юридичної гарантії діяльності поліцейських слід розглядати їх грошове забезпечення. Таке забезпечення є альтернативною інститутом заробітної плати працівників. Сутність грошового забезпечення поліцейських може бути визначена як закріплена в законодавстві, обчислювана в грошовій формі сукупність виплат і надбавок, які встановлюються поліцейським з урахуванням умов та особливостей проходження ними служби в Національній поліції з метою стимулювання й підвищення ефективності виконання ними своїх службових обов'язків. На сьогодні можна констатувати значну кількість проблем правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. По-перше, йдеться про відсутність законодавчого закріплення як терміна «грошове забезпечення», так і терміна «грошове забезпечення»

поліцейських», що не сприяє правильності й однаковості розуміння цього правового явища всіма зацікавленими особами, негативно впливає на правозастосовну практику. По-друге, основний нормативно-правовий акт, який закріплює як правовий статус поліцейських, так і правові засади функціонування Національної поліції, майже не регламентує навіть загальні засади здійснення грошового забезпечення поліцейських. Цю сферу врегульовано численними адміністративними актами, застосування яких не відповідає приписам як наведеного закону, так і іншого національного законодавства. Такі акти дублюють положення один одного, а подекуди навіть суперечать один одному. На нашу думку, розв'язання наведеної проблеми вимагає значного доопрацювання ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію», в якій мають бути закріплені положення щодо конкретних складників грошового забезпечення поліцейських, а також розмірів усіх виплат і надбавок [7, с. 136–137].

Вітчизняний досвід законодавчих ініціатив.

Доречно насамперед наголосити на законопроектах з метою формування та надання якісних пропозицій щодо їхнього аналізу в аспекті означеної проблеми, серед яких слід виокремити наступні:

- «Про внесення змін до Розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади" (щодо визначення розмірів посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників правоохоронних та інших органів державної влади)», реєстр. № 2572 від 11.12.2019 року, ініційований народним депутатом України Д. А. Монастирським, рубрика законопроекту – державне будівництво [20], де у прогнозі соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту наголошується, що реалізація його положень дозволить підвищити рівень належних умов оплати праці для ефективної роботи працівників правоохоронних та інших органів державної влади, що своєю чергою позитивно вплине на подальше здійснення соціально-економічних перетворень в Україні;

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо упорядкування умов грошового забезпечення окремих категорій осіб)», реєстр. № 2750 від 16.01.2020 року, ініційований народними депутатами України І. В. Герашенко, Р. М. Павленко, рубрика законопроекту – державне будівництво [21], де у пояснювальній записці до законопроекту звертає на себе увагу факт, що процедура визначення умов винагороди для топменеджерів у державному секторі не є оптимальною. Так, голова «Нафтогазу» Андрій Коболев, керівник «Укрзалізниці» Євген Кравцов та топменеджер «Енергоатома» Юрій Недашковський щорічно заробляють від 7 до 47 млн грн. При цьому ці зарплати в середньому в 12 разів вищі, ніж зарплати менеджерів середнього рівня, та істотно вищі, аніж зарплати їх колег із Західної Європи. Водночас, рівень їхньої оплати праці не залежить від ефективності керівництва очолюваними ними державними підприємствами. Це призводить до істотної демотивації діяльності топменеджерів у державному секторі економіки та нівелює принципи соціальної справедливості при визначенні розмірів зарплат відповідних очільників держпідприємств, що неприпустимо в умовах триваючої економічної кризи та низьких показників ефективності роботи відповідних підприємств. Не менше нарікань у суспільстві викликають надмірні зарплати та премії керівників органів державної влади, зокрема міністрів, прокурорів, керівників ДБР тощо. Питання розмірів їхніх зарплат і премій потребують упорядкування і синхронізації;

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських», реєстр. № 6506 від 05.01.2022 року, ініційований народним депутатом Укра-

їни Г. М. Мамкою, рубрика законопроекту – правова політика [1], де звертає на себе увагу необхідність зафіксувати, що посадовий оклад курсанта закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснює підготовку поліцейських, встановлюється Кабінетом Міністрів України, але не нижче розміру одного прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року. Передбачається, що соціально-економічні, правові та інші наслідки прийняття законопроекту призведе: до збільшення грошового забезпечення поліцейських, що своєю чергою призведе до посилення гарантій їх соціального захисту; створить достатні матеріальні умови для належного виконання поліцейськими службових обов'язків з урахуванням специфіки, інтенсивності та особливого характеру роботи; забезпечить добір до Національної поліції України висококваліфікованих кадрів; стимулюватиме досягнення високих результатів у службовій діяльності;

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських», реєстр. № 6506-1 від 06.01.2022 року, ініційований народними депутатами України В. А. Медяником, М. В. Павлюком та ін. [2]. Загалом, законопроект намагається усунути величезну диспропорцію між окладами найвищих посадовців та рядових поліцейських. В контексті сказаного маємо констатувати, що законопроект № 6506-1 цілком відповідає важливій та корисній меті, задекларованій в обґрунтуванні необхідності прийняття акта, де наголошується, що десятки тисяч поліцейських щодня заступають на службу, ризикують своїм життям, забезпечуючи належний стан правопорядку на вулицях наших міст. Кожна чесна та професійна праця повинна мати відповідну винагороду. Не є виключенням із цього і професія поліцейського.

Особливим напрацюванням законопроекту є те, що «низькою профільних законів, що регулюють діяльність окремих правоохоронних органів, передбачені фіксовані мінімальні розміри посадових окладів їх працівників. Так, ч. 3 ст. 31 ЗУ «Про бюро економічної безпеки України» встановлено, що посадовий оклад осіб, які мають спеціальні звання БЕБ, не може становити менше 20 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня календарного року (у 2022 році – 49 620 грн). Своєю чергою ч. 4 ст. 20 ЗУ «Про державне бюро розслідувань» встановлює, що мінімальний посадовий оклад слідчого, дізнавача, оперуповноваженого органу Державного бюро розслідувань становить 20 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року (у 2022 році – 49 620 грн). Аналогічні положення містять закони України «Про Національне антикорупційне бюро України» (мінімальний посадовий оклад детектива НАБУ становить 19 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року (у 2022 році – 47 139 грн)) та «Про прокуратуру» (25 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року (у 2022 році – 62 025 грн)). Таким чином, ЗУ «Про Національну поліцію» не містить мінімальних гарантій грошового забезпечення поліцейських, що призводить до незадовільного рівня оплати праці працівників поліції та відтоку професійних кадрів;

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо забезпечення гідних умов оплати праці поліцейських», реєстр. № 6506-2 від 11.01.2022 року, ініційований народними депутатами України Д. О. Разумковим, М. В. Крячко, О. С. Бакумовим та ін., рубрика законопроекту – правова політика [3].

В обґрунтування необхідності прийняття законопроекту автори наголошують, що низький рівень заробітної плати примушує поліцейських влаштовувати акції протестного характеру для привернення уваги до вказаної

проблеми. Так, петиція № 22/126732-еп «Підвищення заробітної плати працівникам національної поліції!» набрала 26 840 голосів із 25000 необхідних (станом на 07.01.2021). Система оплати праці, визначена статтею 94 Закону України «Про Національну поліцію», є доволі ускладненою, містить велику кількість змінних непостійних складових, що не сприяє прозорості, прогнозованості та справедливості під час розрахунку місячного грошового забезпечення поліцейського. Як наслідок, існує об'єктивна потреба у перегляді системи оплати праці поліцейських.

Також логічно, що у вказаному законопроекті пропонується закріпити правило, згідно з яким найбільший розмір посадового окладу у схемі посадових окладів поліцейських становить не більше семи розмірів найменшого посадового окладу у схемі посадових окладів поліцейських. Необхідність впровадження даної норми пов'язана з тим, що за чинною схемою посадових окладів (постанова КМУ від 11 листопада 2015 р. № 988) розмір найвищого посадового окладу (Голова Національної поліції – 40 000 грн) у 23,5 раза більший за розмір найменшого посадового окладу (помічник чергового коменданта, поліцейський, збройовий майстер, контролер контрольно-пропускного пункту, музикант, оператори: стрільбища, служби «102» – 1 700 грн). Така пропорція є неадекватною і не відповідає практиці країн Організації економічного співробітництва та розвитку (там співвідношення між найнижчою і найвищою зарплатою становить від 1:8 до 1:12). Аналогічне до запропонованого співвідношення 1:7 було закладено у Законі України «Про державну службу» до внесення змін Законом України № 117-IX від 19.09.2019. Саме таке співвідношення було визнано адекватним у звіті SIGMA «Принципи державного управління. Україна» (червень 2018 року);

- «Про внесення змін до статті 94 Закону України "Про Національну поліцію" щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських», реєстр. № 6506-3 від 11.01.2022 року, ініційований народними депутатами України Р. М. Павленко, І. В. Геращенко та ін., рубрика законопроекту – правова політика [4]. Звертає на себе увагу обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, а саме що умови грошового забезпечення поліцейських повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для належного виконання ними службових обов'язків з урахуванням специфіки, інтенсивності та особливого характеру роботи, забезпечувати добір до Національної поліції України висококваліфікованих кадрів, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності, компенсувати фізичні та інтелектуальні затрати поліцейських.

Водночас посадовий оклад курсанта закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснює підготовку поліцейських, встановлюється Кабінетом Міністрів України, але не нижче розміру двох прожиткових мінімумів, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року. Посадові оклади курсантів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, збільшуються на тарифний коефіцієнт у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

З іншого боку, звертають на себе увагу законопроекти про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей щодо вдосконалення системи грошового забезпечення, а саме:

- «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо вдосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців», реєстр. № 6518 від 13.01.2022 року, ініційований народними депутатами України М. В. Забродським, І. В. Геращенко та ін., рубрика законопроекту – безпека і оборона [22], де йдеться про підвищення розмірів грошової компенсації військовослужбовцям за піднайом (найом) жилого приміщення.

Детально проаналізувавши ці та інші нормативно-правові акти, слід відзначити таке:

1. Термін «осучаснення» є не найбільш вдалим і децю розмитим, хоча й свідчить про «співмірність та пропорційність» заробітної плати з іншими силовими структурами та державними органами. Натомість пропонується його підсилити терміном «підвищення», тобто «осучаснення та підвищення розміру грошового забезпечення поліцейських».

На сьогодні з аналогічними назвами слід згадати такі законопроекти:

- «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення розмірів пенсій при призначенні, відновлення щорічного березневого осучаснення пенсій та підвищення індексації пенсій», реєстр. № 2026 від 03.09.2019 року, ініційований народними депутатами України Ю. В. Тимошенко, В. В. Кабаченко та ін., рубрика законопроекту – соціальна політика [23];

- «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення осучаснення та підвищення розмірів пенсій», реєстр. № 4038 від 02.09.2020 року, ініційований народними депутатами України Ю. В. Тимошенко, В. Є. Івченко та ін., рубрика законопроекту – соціальна політика [24], та ін.

2. Необхідним є розроблення та прийняття окремого нормативно-правового акта – Закону України «Про соціальний і правовий захист поліцейських та членів їх сімей», у якому містилися б більш детальні нюанси вдосконалення системи грошового забезпечення поліцейських, з метою відповідності вимогам людяності, європейській та світовій практиці, коли у випадку загибелі поліцейського під час виконання службових обов'язків держава бере на себе зобов'язання щомісячного довічного грошового утримання сім'ї поліцейського, подібно як це відображено у законопроекті «Про внесення зміни до ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці» (реєстр. № 2626 від 19.12.2019) [25].

3. З метою недопущення злочинних схем «Кобольва-Кравцова-Недашковського зі щорічним заробітком від 7 до 47 млн грн» у системі МВС, коли мінімальна заробітна плата поліцейського становить 10–12 тисяч гривень, а премії вищого керівництва можуть досягати більше 150 тисяч гривень, з метою синхронізації і упорядкування відповідних надбавок та вирівнювання загального рівня заробітної плати відповідно до поставлених завдань, емоційно-стресового навантаження дане питання потребує свого належного унормування, яке було б взірцевим для інших державних органів, слідуючи принципу «керівник має бути прикладом і взірцем наслідування для підлеглих у всьому».

4. Прогресивною практикою останніх тенденцій законотворчості та загалом державотворення стало заохочення до професійної діяльності шляхом стимулювання грошовими виплатами поліцейських завдяки проведенням спецопераціям, а саме збільшення заробітної плати завдяки відрахуванням з виявленої незаконної діяльності, різного роду порушень фізичних та юридичних осіб, що мотивує працівників (як теоретиків зі створення якісного та своєчасного законодавства, так і практиків, державних службовців, щодо оперативного-своєчасного виявлення відповідних порушень) з метою ефективного виконання професійних завдань і функцій держави у відповідній галузі.

Серед таких слід назвати проект Закону про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [25] щодо збільшення максимальної суми грошового переказу з 5 до 25 тисяч гривень.

Щодо підвищення заробітної плати поліцейських заслугове на увагу недавній новаторський підхід міністра внутрішніх справ Д. А. Монастирського стосовно системного і планового підвищення заробітних плат та виплат, базуючись на досягненнях конкретних результатів роботи, а саме збільшення заробітної плати працівникам системи МВС усіх категорій на 10% з 1 лютого 2022 року. Показово, що кошти для такого підвищення заробітних плат вдалося отримати завдяки спецоперації «Акциз», спрямованої проти нелегальної реалізації підакцизних товарів з 1 листопада 2021 року. За інформацією Державної податкової служби, за два останні місяці 2021 року це забезпечило надходження додаткових 2,3 мільярда гривень. Аналогічна практика може бути застосована і щодо інших спецоперацій, що проводяться поліцейськими.

5. Потребує свого перегляду посадовий оклад курсанта закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських. Позитивною тенденцією є збільшення грошового окладу дітям-сиротам від 3,746 грн до 3,952 грн. Натомість курсант першого-четвертого курсів продовжує отримувати від 208 грн до 281 грн (що регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції») [27], попри те, що у законодавстві закріплені саме «оклад поліцейського», а не стипендія. У посвідченні курсанта записано, що він має право носіння вогнепальної зброї; курсанти в однаково рівних умовах несуть службу з поліцейськими офіцерами (найчастіше у виді допоміжних сил) щодо охорони публічного порядку та безпеки, у разі заворушень, мітингів тощо. Тому тут існує нагальна проблема, яка потребує свого якнайскорішого законодавчого розв'язання. Крім цього, акцентування уваги у законопроектах на посадовому окладові курсанта є неабияк важливим в аспекті викоринення корупційної складової у ЗВО МВС, формування фінансової самостійності, у становленні особистості офіцера.

В цьому аспекті кожен із запропонованих законопроектів доцільно аналізувати у порівнянні з іншими згадуваними нами законопроектами, з метою збалансування вироблених пропозицій, особливо що стосується проблеми перегляду посадового окладу курсанта закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, не нижче розміру двох прожиткових мінімумів та збільшення посадового окладу дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

6. У випадку, якщо поставлені завдання щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських не можливо виконати в умовах соціальної нестабільності та зубожіння усіх сфер суспільної життєдіяльності, що лягає важким грузом на бюджет держави (адже підвищення посадового окладу тягне за собою підвищення пенсійного забезпечення усіх правоохоронців-поліцейських), ситуація продовжує залишатися критичною.

Так, на сьогоднішній день поліцейські – це єдина категорія осіб, які отримують пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» [28], посадові оклади яких не пов'язані з розміром прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня поточного року.

Пропонується, до виникнення сприятливих умов і перегляду та вирівняння заробітної платні у всій державі у межах «розумності грошової політики держави», як і в минулому, дане питання регулювати у «ручному режимі», шляхом підвищення премій з мінімальною грошовою виплатою 15 тисяч грн, рівно до тих пір, доки не назреє реальна можливість зміни підходів у формуванні посадових окладів поліцейських.

7. Необхідною є гуманізація трудового (поліцейського) законодавства у напрямку встановлення грошової надбавки, де передовий вітчизняний та європейський досвід свідчить, що, наприклад, подібні норми закріплені у законодавстві Німеччини щодо встановлення надбавки розмір якої залежить від сімейного стану працівника, коли поліцейські, які перебувають у шлюбі та які мають дітей, отримують більше, ніж неодружені чи бездітні працівники що спонукає до створення сім'ї.

Такі норми можуть вивести наше законодавство на принципово вищі щаблі гуманності. Так, поширеним є світовий досвід, коли, крім своїх дітей, багаті сім'ї беруть на виховання дітей із вадами (ДЦП, інвалідністю), щоб власні, – не вирости егоїстами. Подібні тенденції потребують широкого розголосу і поширення, обговорення спеціалістами у сфері трудового законодавства, а також законодавством мають бути передбачені заохочувальні норми гуманізації людських відносин у встановленні грошових надбавок у разі виявленої доброчинності. З цих переконань євиникає необхідність широкого вивчення іноземного досвіду щодо грошового забезпечення поліцейських підрозділів та збройних сил іноземних держав, зокрема відповідно до підходів, що прийняті в країнах-членах ЄС.

8. З метою заощадження коштів у системі МВС та виконання інших важливих завдань, пов'язаних із запобіганням плинності поліцейських кадрів, в підрозділах Національної поліції стала звичною практика роботи пенсіонерів на атестованих посадах (особливо, коли такі посади розташовуються спеціально під таких особистостей) за умов, коли відповідний працівник отримує до 20 тисяч пенсії і ще стільки ж заробітної плати, що, безперечно, є нонсенсом. Тому, з метою уникнення корупційної складової відповідними нормами законодавства, слід заборонити подібну діяльність, задля того, щоб молоді працівники мали можливість просування по службі, досягали вершин професійного зросту, а головне – змогли дослужити до пенсійного віку, що сьогодні є зовсім не просто. Недарма, з огляду на ненормований робочий день, професійне вигорання, поліцейські, у разі бажання, ще до недавнього часу могли виходити на пенсію після 20 років служби або ж залишались атестованими. У разі утримання особи на відповідній посаді слід перевіряти її на факти причетності до корупційних зв'язків. Як правило, це «злачні» посади центрального апарату, головних управлінь, навчальних закладів тощо. В даному випадку повинен діяти принцип «дорогу молодим, з можливістю залишення професіоналів».

9. Серйозною проблемою сьогоднішнього дня є вихід у відпустки працівників поліції. У більшості, особливо практичних, працівників, в умовах ненормованого робочого дня, залишилися частини невикористаних відпусток за останні два, три, а то й чотири роки. Що робити у такому разі? Чи є можливість віддати частину своєї невикористаної відпустки співробітнику однієї установи у разі надання письмової згоди, навіть нотаріально завіреної (у разі необхідності). Безперечно, у разі психологічних травм, нервових зривів може виникнути безліч запитань. З цих переконань вважаємо, що хоча б два тижні у рік відпустка повинна бути обов'язковою. Попри все, така практика сприяла б вибудовуванню відносин співробітництва на принципах взаємодопомоги один одному (наприклад, якщо у колективах працює подружжя, і один із членів сім'ї виявив бажання віддати частину своєї відпустки іншому). Така норма у трудовому законодавстві посилить значення принципу гуманізму, в якості альтернативи може бути нормативно закріпленою та дала б широку можливість вибудовування добросовісних, добросусідських відносин у колективах при виникненні неочікуваних ситуацій чи реальної потреби та необхідності – у разі хвороби чи інших обставин, особливо коли йдеться про перешкоди у досягненні особою пенсійного віку чи виходу із складних та неочікуваних життєвих ситуацій.

10. Існує потреба у створенні платформи щодо обговорення нормативно-правової бази, законопроектів усіма бажаними. Зважаючи на те, що в Україні велика кількість глибоко обізнаних і грамотних людей, фахівців своєї справи у тих чи інших сферах, а також з позицій того, що кожному з нас доводиться стикатись з різного роду життєвими труднощами, є реальна необхідність створення площадки (платформи) для обговорення законодавчих ініціатив, нових законопроектів та відміни існуючих у разі їхньої застарілості (невідповідності існуючому стану суспільних відносин).

Отже, спираючись на проаналізовані матеріали, варто зазначити: аналізовані нами законопроекти містять недоліки, які роблять їхній розгляд, у якості альтернативних, такими, які можна взяти за основу відповідного нового нормативно-правового акту. Аналіз багатьох законопроектів щодо грошового забезпечення поліцейських свідчить, що вони потребують значного доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень; система оплати праці, визначена статтею 94 Закону України «Про Національну поліцію», є доволі ускладненою, містить велику кількість змінних, непостійних складових, що не сприяє прозорості, прогнозованості та справедливості під час розрахунку місячного грошового забезпечення поліцейського.

Як бачимо, порушена проблема впродовж останніх майже 4-х років відображена на законопроектному

рівні, інтенсивність обговорення якої лише посилюється впродовж останніх місяців. Водночас, однозначних схвальних відгуків у експертних висновках, виданих різними державними органами, немає. Показово, що у пояснювальних записках чотирьох законопроектів (№№ 6506, 6506-1, 6506-2, 6506-3) стосовно грошового забезпечення поліцейських суттєво різняться варіанти вирішення означеної проблеми. В той же час у кожному із них є важливі істини, позитивні риси, на яких, власне, і має вибудовуватись новий (узагальнюючий, комплексний) законопроект, з урахуванням, у тому числі, і наших зауважень.

Надзвичайно важливим є визначення засадничих орієнтирів нового нормативно-правового акта. У цьому аспекті досить слушно висловлюється Т. А. Масалова, яка відстоює принципову позицію – щоб поліцейським нараховували та видавали гідну винагороду, але також й те, щоб це грошове забезпечення було гарантовано державою (і це правило повинно реалізовуватись на рівні законодавства): а) виплачувалось на регулярній основі (в поточному місяці за попередній чи щомісяця за поточний місяць); б) виплачувалось в очікуваному розмірі, що визначається за зрозумілою формулою; в) максимально можливо відповідало особистому трудовому внеску поліцейського у результат, що досягається службою в органах поліції; г) породжувало право на захист права на грошове забезпечення, що забезпечується державними органами [12].

ЛІТЕРАТУРА

1. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських : від 05.01.2022 № 6506 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73566 (дата звернення: 18.02.2022).
2. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських : від 06.01.2022 № 6506-1 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73567 (дата звернення: 18.02.2022).
3. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських : від 05.01.2022 № 6506-2 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73573 (дата звернення: 18.02.2022).
4. Проект Закону про внесення змін до статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських : від 11.01.2022 № 6506-3 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73574 (дата звернення: 18.02.2022).
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 18.02.2022).
6. Фінансування поліції в проекті держбюджету 2021 р. є недостатнім – голова комітету Денис Монастирський. 14 грудня 2020 р. Interfax-Україна : інформаційне агентство : вебсайт. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/political/709702.html>
7. Бортник С. М. Проблеми правового регулювання грошового забезпечення поліцейських. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2018. Вип. 48(1). С. 133–137.
8. Самбор М. А. Додаткова доплата до грошового забезпечення як соціальна гарантія прав поліцейських під час карантину в Україні. *Право і Безпека*. 2020. № 3. С. 64–76.
9. Самбор М. А. Додаткова доплата до грошового забезпечення поліцейських під час карантину: адміністративний розсуд уповноважених посадових осіб щодо ухвалення рішення про її виплату. *Право і Безпека*. 2021. № 2. С. 85–96.
10. Сахно І. В. Грошове забезпечення курсантів вищих військових навчальних закладів НГУ. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. 1–7.
11. Масалова Т. А. Щодо гарантій захисту права поліцейського на грошове забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2021. Вип. 66. С. 118–122.
12. Масалова Т. А. До питання основних засадничих ідей грошового забезпечення поліцейських. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Вип. 91 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2021. С. 128–134.
13. Старостенко Т. А., Макаров А. А. Денежное довольствие в рамках социально-экономического обеспечения сотрудников органов внутренних дел. *Вестник Московского университета МВД России*. 2008. № 6. С. 55–56.
14. Мордудумов Р. Н., Еремеев Ю. А. Опыт зарубежных стран в части предоставления социальных гарантий сотрудникам правоохранительных органов. *Таверический научный обозреватель*. 2015. № 5-1. С. 58–60.
15. Оплата труда сотрудников правоохранительной службы и иные меры соц. обеспечения сотрудников и пенсионеров (Официальный сайт Министерства внутренних дел Республики Казахстан). URL: http://mvd.gov.kz/portal/page/portal/mvd/mvd_page/mvd_pension_social/mvd_pension_social_socialOVD/Оплата%20труда%20сотрудников%20ОВД%20и
16. Сухаренко А. Н. Социальное обеспечение полицейских в России и Европе. URL: [http://sartracc.ru/i.php?oper=read_file&filename=Pub/suharenko\(12-08-11\).html](http://sartracc.ru/i.php?oper=read_file&filename=Pub/suharenko(12-08-11).html)
17. Об утверждении Правил премирования, оказания материальной помощи и установления надбавок к должностным окладам работников органов Республики Казахстан за счет средств государственного бюджета: Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 августа 2001 года № 1127. URL: <http://normativ.kz/view.php?ID=8802#>
18. Городецкой А. Е., Быковская Ю. В., Хабибулин А. Г., Селиванов А. И., Пермяков А. Г., Зуева А. С. и др. Итоговый отчет по научно-исследовательской работе: «Разработка проектов нормативных правовых актов о социальных гарантиях и социальных выплатах служащим правоохранительной службы»: Федеральное государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования министерства внутренних дел Российской Федерации «Академия экономической безопасности». URL: <http://do.gendocs.ru/docs/index-158490.html>
19. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) : від 22.09.2005 № 5-рп/2005 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05> (дата звернення: 23.03.2021)

20. Проект Закону про внесення змін до Розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» (щодо визначення розмірів посадових окладів та інших складових оплати праці, грошового забезпечення працівників правоохоронних та інших органів державної влади) : від 11.12.2019 № 2572 // База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67607 (дата звернення: 18.02.2022).

21. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо упорядкування умов грошового забезпечення окремих категорій осіб) : від 16.01.2020 № 2750 // База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67910 (дата звернення: 18.02.2022).

22. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо вдосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців : від 13.01.2022 № 6518 // База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73587 (дата звернення: 18.02.2022).

23. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення розмірів пенсій при призначенні, відновлення щорічного березневого осучаснення пенсій та підвищення індексації пенсій : від 03.09.2019 № 2026 // База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66641 (дата звернення: 18.02.2022).

24. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення осучаснення та підвищення розмірів пенсій : від 02.09.2020 № 4038 // База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69814 (дата звернення: 18.02.2022).

25. Проект Закону про внесення зміни до ст. 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо пенсійного забезпечення та щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці : від 19.12.2019 № 2626 // База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67690 (дата звернення: 18.02.2022).

26. Результати пошуку законопроектів, зареєстрованих Верховною Радою України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" (Проекти, зареєстровані за всі сесії IX скликання). База даних «*Законодавство України*» / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2_5_1_J?ses=10010&num_s=2&num=&date1=&date2=&name_zp=%E7%E1%F0%EE%BF&av_nd=&prof_kom=0&is_gol_kom=0&dep_fr=0&stan_zp=0&date3=&is_zakon=0&n_act=&gneu_decision_present=&sub_zak=0&type_doc=1&type_zp=0&vid_zp=0&edition_zp=0&is_urgent=0&ur_rubr=0&sort=0&out_type=&id=

27. Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 988 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.02.2022).

28. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>